

Vergaderjaar 2009–2010

32 222 VIII

Wijziging van de begrotingsstaten van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (VIII) voor het jaar 2009 (wijziging samenhangende met de Najaarsnota)

Nr. 2 HERDRUK¹

MEMORIE VAN TOELICHTING

A. ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING BIJ HET WETSVOORSTEL

Wetsartikelen 1 en 2 (uitgaven/verplichtingen en ontvangsten)

De begrotingsstaten die onderdeel uitmaken van de Rijksbegroting, worden op grond van artikel 1, derde lid, van de Comptabiliteitswet 2001 elk afzonderlijk bij de wet vastgesteld en derhalve ook gewijzigd. Het onderhavige wetsvoorstel strekt ertoe om voor het jaar 2009 wijzigingen aan te brengen in de departementale begrotingsstaat van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

De in de begrotingsstaat opgenomen begrotingsartikelen worden in onderdeel B van deze memorie van toelichting toegelicht.

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
R. H. A. Plasterk

¹ I.v.m. het opnieuw afdrukken van de tabel bij Artikel 18, blz. 31. Het eerder als Kamerstuk 32 222 VIII, nr. 2 gepubliceerde Kamerstuk komt hierbij te vervallen.

B. BEGROTINGSTOELICHTING

1. Leeswijzer
2. Het beleid
 - 2.1 Overzicht belangrijkste uitgaven- en ontvangsten
 - 2.2 Stimuleringsmiddelen aanvullend beleidsakkoord
 - 2.3 Uitdeling van de loon- en prijsbijstelling
3. De beleidsartikelen
4. De niet-beleidsartikelen

1. Leeswijzer

Allereerst is de begrotingsstaat voor de verplichtingen, uitgaven en ontvangsten voor de begroting van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap opgenomen. Hierin wordt inzicht gegeven in de financiële wijzigingen die op beleidsartikelniveau worden voorgesteld in de begroting voor het jaar 2009.

In paragraaf 2 «Het beleid» wordt de aansluiting gemaakt met de Najaarsnota 2009. In paragraaf 2.1 worden de belangrijkste begrotingsmutaties uit dit wetsvoorstel gespecificeerd en toegelicht. In paragraaf 2.2 worden de stimuleringsmaatregelen uit het aanvullend beleidsakkoord gepresenteerd. Vervolgens wordt in paragraaf 2.3 de verdeling van de loonbijstelling over de verschillende beleidsterreinen weergegeven.

Tenslotte wordt inzicht gegeven in de financiële mutaties op beleidsartikelniveau voor de beleidsartikelen (paragraaf 3) en voor de niet-beleidsartikelen (paragraaf 4).

Bij een aantal artikelen wordt aangegeven dat er middelen worden doorgeschoven naar 2010, onder andere door vertraging van projecten. Definitieve besluitvorming over de integrale toekenning van de middelen vindt bij voorjaarsnota 2010 plaats.

2. Het beleid

2.1 Overzicht belangrijkste uitgaven en ontvangstenmutaties

In de 2e suppletore begroting van OCW wordt een verdere uitwerking gegeven van de effecten van de besluiten van het kabinet over de Najaarsnota voor het begrotingshoofdstuk van OCW (VIII). Als gevolg hiervan wordt in de OCW-begroting in 2009 een uitgavenpeil van circa € 36,4 miljard geraamd. Het geraamde ontvangstenniveau is circa € 2,2 miljard. In tabel 1 wordt de aansluiting getoond van de uitgaven en ontvangsten tussen de 1e suppletore begroting 2009 en de 2e suppletore begroting 2009. Een deel hiervan is al gepresenteerd in de Miljoenennota 2010 en de hiermee samenhangende OCW-begroting.

Tabel 1 Overzicht belangrijkste suppletore mutaties 2009 (x € 1 miljoen)

	Artikel	Uitgaven	Ontvangsten
Oorspronkelijk vastgestelde begroting 2009		35 173,3	1 971,0
Stand 1e suppletore begroting 2009 (Voorjaarsnota)		36 129,5	2 082,1
Belangrijkste mutaties:			
1) Ramingsbijstelling kinderopvang	24	133,0	10,0
2) Kinderopvang: prolongatie toeslag	24	25,0	
3) Ramingsbijstelling studiefinanciering, WTOS en Lesgeld	11, 12 en 13	- 162,0	48,0
4) Kasschuif OV-kaart	11	165,0	
5) Stimuleringsmiddelen	diversen	150,9	
6) FES	diversen	- 9,8	- 9,8
7) Conciërges	9	- 10,3	
8) Opleiden in de school	9	- 3,9	
9) Kinderopvang capaciteitsuitbreiding	24	- 9,0	
10) Kinderopvang enveloppemiddelen	24	- 3,0	
11) Bijstelling ontvangstenraming Schutte	17		- 7,5
12) Overige mutaties	diversen	- 16,8	37,3
Stand 2e suppletore begroting 2009 (Najaarsnota)		36 388,5	2 160,1

Toelichting

De belangrijkste beleidsmatige mutaties, die de begrotingsomvang beïnvloeden, zijn de volgende:

- 1) Ramingsbijstelling kinderopvang
Op grond van het uitgavenbeeld tot oktober wordt de prognose voor kinderopvangtoeslag in 2009 verhoogd met € 133,0 miljoen. De besparingen op het gebruik van kinderopvang als gevolg van de aanpassing van de ouderbijdragetabel per 1 januari 2009 groeien geleidelijker dan verwacht.
Het ontvangstenbudget wordt verhoogd met € 10,0 miljoen. Een groot deel van de verstrekte voorschotten voor kinderopvangtoeslag voor 2007 wordt in 2009 definitief vastgesteld. Dit leidt tot extra terugvorderingen waarvan naar verwachting € 10,0 miljoen in 2009 zal worden ontvangen.
- 2) Kinderopvang: prolongatie toeslag
Door onderhoud aan het systeem van de toeslagen is het vanaf december 2009 enige tijd niet mogelijk voor vraagouders hun gegevens in dit systeem aan te passen. Daarom is er voor gekozen de toeslag van alle ouders in het systeem automatisch te prolongeren. Hierdoor zal een aantal ouders ten onrechte toeslag krijgen uitbetaald, die later zal worden teruggevorderd. Het effect hiervan in 2009 wordt geraamd op extra uitgaven van € 25,0 miljoen.
- 3) Ramingsbijstelling studiefinanciering, WTOS en Lesgeld
De ramingsbijstelling studiefinanciering heeft een aantal oorzaken. Zo zijn er minder omzettingen voor de basisbeurs en de aanvullende beurs in een gift voor deelnemers in de beroepsopleidende leerweg (bol). Ook is er sprake van minder uitgaven van de aanvullende beurs 1e jaars dan verwacht.
Verder is de raming voor de leenvoorziening/prestatiebeurs (niet relevante uitgaven) verlaagd. Bij de WTOS is er sprake van een kleine meevaller als gevolg van lagere uitgaven WTOS TS 17-. Verder komen de middelen, die in 2009 zijn gereserveerd voor de overgangsfinitiering van de integratie van de WTOS in het kindgebonden budget, niet tot uitputting, aangezien er geen overgangsrecht nodig is gebleken voor specifieke doelgroepen.
De meevaller bij de ontvangsten bestaat ongeveer voor de helft uit renteontvangsten (relevant) en voor de helft uit extra aflossingen (niet relevant).
- 4) Kasschuif OV-kaart
Een gedeelte van de uitgaven voor de OV-jaarkaart 2010 worden al in 2009 voldaan.
- 5) Stimuleringsmiddelen
Zie paragraaf 2.2 voor een toelichting van de stimuleringsmiddelen.
- 6) FES
In het aanvullend beleidsakkoord is beschreven dat het kabinet naast extra uitgaven ter stimulering van de economie ook FES-middelen inzet. In de begroting 2010 zijn er middelen toegekend voor nieuwe projecten die starten in 2009 (waaronder grootschalige researchprojecten en maatschappelijke innovatieprogramma's). Daarnaast komt een deel van de FES-gelden (waaronder onderwijsbewijs, EVC trajecten en procedures, stichting Kennisnet) niet in 2009 tot besteding. Per saldo daalt de uitgaven- en ontvangstenraming voor 2009 met € 9,8 miljoen.

- 7) Conciërges
Op basis van de subsidieregeling voor onderwijs ondersteunend personeel (conciërges) hebben ruim 2 500 basisscholen vanaf augustus 2008 onder voorwaarden een voorlopige subsidie ontvangen. Naar nu blijkt hebben circa 500 scholen niet aan de voorwaarden voor het aanstellen van een ondersteuner voldaan, op grond waarvan de subsidie is ingetrokken. Aangezien het openstellen van een subsidieregeling voor een nieuwe tranche pas in 2010 mogelijk is, blijft de realisatie voor 2009 € 10,3 miljoen achter bij de raming.
- 8) Opleiden in de school
Het aantal studenten dat een aanvraag heeft ingediend voor de «regeling tegemoetkoming opleidingsschool» blijft achter bij de raming. Daarnaast wordt een deel van de tegemoetkoming pas in 2010 betaald, waardoor er een bedrag van € 3,9 miljoen in 2009 niet wordt uitgegeven.
- 9) Kinderopvang capaciteitsuitbreiding
Voor het bestrijden van knelpunten bij de uitbreiding van de kinderopvangcapaciteit komt € 9,0 miljoen in 2009 niet tot besteding. Dit budget wordt nu ingezet als onderdeel van de dekking van de hogere uitgavenprognose 2009 voor kinderopvangtoeslag.
- 10) Kinderopvang enveloppemiddelen
Van de enveloppemiddelen voor kinderopvang zal een bedrag van € 3,0 miljoen worden ingezet als onderdeel van de dekking van de hogere uitgavenprognose 2009 voor kinderopvangtoeslag.
- 11) Bijstelling ontvangstenraming Schutte
Naar aanleiding van de Commissie Schutte zijn er maatregelen genomen om onterecht uitgekeerde middelen terug te vorderen. Niet alle openstaande vorderingen kunnen echter worden vereffend (onder andere als gevolg van gevoerde rechtszaken), waardoor de ontvangstenraming naar beneden wordt bijgesteld met € 7,5 miljoen.

2.2 Stimuleringsmiddelen aanvullend beleidsakkoord

In het aanvullend beleidsakkoord heeft het kabinet voor 2009 en 2010 extra middelen beschikbaar gesteld ten gunste van de OCW-beleidsterreinen (inclusief aandeel LNV). Tabel 2 geeft een overzicht van de middelen voor 2009, die vervolgens worden toegelicht.

Tabel 2 Stimuleringsmiddelen (x € 1 miljoen)

	2009
<i>Arbeidsmarkt: jeugdwerkloosheid</i>	
Stageoffensief kbb's	6,0
School Ex programma	9,0
Plusvoorziening «overbelaste jongeren» (WRR) (bijdrage J&G)	0,0
<i>Totaal Arbeidsmarkt: jeugdwerkloosheid</i>	<i>15,0</i>
<i>Onderwijs: versterking mbo</i>	
Opvang conjuncturele effecten in het MBO	71,5
Versterken onderwijsarbeidsmarkt	9,5
Plusvoorziening «overbelaste jongeren» (WRR)	11,9
Uitvoeringskosten CFI	0,1
<i>Totaal Onderwijs: versterking mbo; zij-instromers, werkscholen, wijk scholen</i>	<i>93,0</i>
<i>Kennis: versterking kennisinfrastructuur; tijdelijke inzet kenniswerkers</i>	
	42,9

<i>Bouw: onderhoud en bouw scholen</i>	
Energiebesparing en binnenmilieu in het primair onderwijs	0,0
Energiebesparing en binnenmilieu in het voortgezet onderwijs	0,0
Uitvoeringskosten CFI	0,0
<i>Totaal Bouw: onderhoud en bouw scholen</i>	<i>0,0</i>
Totaal op OCW begroting	150,9
Opvang conjuncturele effecten in het MBO (LNV-aandeel)	3,5
Versterken onderwijsarbeidsmarkt (LNV-aandeel)	0,5
Totaal stimuleringsmiddelen 2009	154,9

Arbeidsmarkt: jeugdwerkloosheid

Uit de enveloppe jeugdwerkloosheid wordt onder andere het stageoffensief van de kenniscentra beroepsonderwijs bedrijfsleven bekostigd om voldoende stageplaatsen te behouden zodat mbo-deelnemers hun opleiding kunnen afronden. De acties in dit kader zijn inmiddels allemaal in gang gezet. Ondanks het feit dat het afgelopen jaar de gevolgen van de economische crisis zich voor een aantal sectoren steeds duidelijker aftekenden, blijkt uit de Colo Barometer dat het aanbod aan bpv-plaatsen bij de start van het schooljaar 2009–2010 nog voldoende op peil was. De druk op de beschikbaarheid van bpv-plaatsen neemt echter wel flink toe. Voor de ontwikkeling van zogenaamde plusvoorzieningen voor overbelaste jongeren, is vanuit het ministerie van Jeugd & Gezin voor 2009 € 15,0 miljoen overgeboekt naar de OCW-begroting. Deze middelen komen echter pas tot besteding in 2010.

Onderwijs: versterking mbo

Op basis van het aanvullend beleidsakkoord worden extra middelen ingezet voor aanpak van de gevolgen van de economische crisis, onder andere voor het middelbaar beroepsonderwijs.

De mbo-enveloppe wordt voor het overgrote deel ingezet om mbo-gediplomeerden een jaar langer in het onderwijs vast te houden (School Ex programma) en om overstappers van de beroepsbegeleidende leerweg (BBL, 4 dagen werken en 1 dag per week naar school) naar de beroepsopleidende leerweg (BOL, 4 dagen per week naar school en 1 dag stage lopen) op te vangen.

De doelstelling om 10 000 mbo-gediplomeerden een jaar langer vast te houden wordt hoogstwaarschijnlijk ruim gehaald. De aanvragen van mbo-instellingen voor opvang van de conjuncturele effecten (o.a. substitutie BBL naar BOL) zijn ontvangen en alle middelen worden in 2009 aan de instellingen overgemaakt.

Middelen voor versterking van de aansluiting tussen arbeidsmarkt en beroepsonderwijs, waaronder stimulering van de samenwerking tussen mbo-instellingen en werkplein(plus)vestigingen, zijn toegekend via de lumpsum voor 2009.

Voor de ontwikkeling van zogenaamde plusvoorzieningen voor overbelaste jongeren, is vanuit het aanvullende beleidsakkoord voor 2009 € 30,0 miljoen beschikbaar gekomen. In de OCW-begroting 2010 is al € 15,0 miljoen opgenomen. Daarnaast is er € 15,0 miljoen overgeboekt vanuit het ministerie van Jeugd & Gezin (zie onder de enveloppe jeugdwerkloosheid). Inmiddels is de regeling gepubliceerd en hebben alle 38 RMC regio's die aanspraak kunnen maken op deze middelen een aanvraag ingediend. Na toetsing worden in november 2009 de beschikkingen verstuurd. OCW heeft ervoor gekozen om een bevoorschottingsritme van 5 keer 20% per kwartaal te hanteren. Dit sluit aan bij de liquiditeitsbe-

hoeft van scholen en voorkomt dat er bij scholen geld op de plank blijft liggen. Als alle aanvragen worden goedgekeurd wordt van de beschikbare € 30,0 miljoen in 2009 € 12,0 miljoen besteed. De rest komt in 2010 tot besteding.

Kennis: versterking infrastructuur; tijdelijke inzet kenniswerkers

Voor deze stimuleringsmaatregelen is € 280,0 miljoen beschikbaar gesteld voor de departementen EZ en OCW. Daarvan is € 100,0 miljoen bestemd voor High Tech Topprojecten en € 180,0 miljoen voor de Kenniswerkersregeling. Tussen de departementen zijn afspraken gemaakt over de verdeling over de respectievelijke begrotingen. Voor OCW geldt een bedrag van € 42,9 miljoen in 2009. In de OCW-begroting 2010 is al € 20,0 miljoen opgenomen. Daarnaast is er € 22,9 miljoen overgeboekt vanuit het ministerie van EZ.

De middelen op de OCW-begroting zijn gelinked aan de Kenniswerkersregeling. In de zomer is een succesvolle eerste ronde geweest, waarbij door de ministers van EZ en OCW € 135,0 miljoen van de beschikbare middelen zijn verplicht voor 128 projecten.

Inmiddels is ook de tweede (en laatste) call gesloten. Hierbij zijn meer dan 120 projecten ingediend en hiervoor resteert een totaal budget van € 45,0 miljoen. Naar verwachting zullen NWO en SenterNovem hun beoordeling rond medio december afronden met een advies, zodat naar verwachting in januari 2010 deze middelen toegekend kunnen worden.

Bouw: onderhoud en bouw scholen

In het aanvullend beleidsakkoord zijn ter stimulering van de economie middelen beschikbaar gesteld voor verbetering van het binnenmilieu, duurzaamheid en energiebesparende maatregelen in schoolgebouwen. Er wordt in totaal € 165,0 miljoen ingezet. Deze middelen zijn beschikbaar voor de sectoren primair en voortgezet onderwijs. Er wordt gevraagd om een cofinanciering door gemeenten of scholen van 40%. Voor het PO was van de ruim € 100,0 miljoen een bedrag van € 26,2 miljoen in 2009 gereserveerd. Dit bedrag wordt doorgeschoven naar 2010. De reden hiervoor is dat gemeenten, in overleg met de scholen, tot 1 januari 2010 een plan kunnen indienen. Per gemeente is bekend gemaakt voor welk bedrag men plannen kan indienen. Door deze inrichting kunnen aanvragen beoordeeld en toegekend worden, zodra deze binnen zijn. Tot op heden zijn er geen aanvragen binnengekomen. Dit heeft te maken met interne planvorming en bijbehorende besluitvormingsprocessen. Dit vergt meer tijd dan verwacht. Aanvragen zullen naar verwachting in december binnenkomen. Vanaf 1 januari 2010 kunnen dan middelen worden toegekend. Voor het VO is van de ruim € 50,0 miljoen een bedrag van € 10,0 miljoen in 2009 gereserveerd. Het betreft een aanvraagregeling voor VO-scholen. Er zijn twee aanvraagmomenten; voor 1 november 2009 en voor 1 januari 2010. Voor de eerste tranche zullen onmiddellijk na 1 november aanvragen beoordeeld en toegekend worden. Er zijn inmiddels enkele aanvragen binnen voor de eerste tranche. De besteding van de middelen zal echter pas in 2010 plaatsvinden. De gereserveerde € 10 miljoen voor 2009 wordt daarom doorgeschoven naar 2010.

2.3 Utdeling van de loon- en prijsbijstelling

Loonbijstelling

De loonbijstelling tranche 2009 bedraagt € 955,9 miljoen voor 2009. Deze tranche is bij 1e suppletoire begroting geparkeerd op artikel 17 Nominiaal en onvoorzien en wordt nu toebedeeld aan de verschillende beleidsterreinen.

De verdeling van de loonbijstelling over de verschillende beleidsartikelen is in de onderstaande tabel weergegeven.

Tabel 3 Loonbijstelling (bedragen x € 1 000)

Beleidssterreinen OCW	2009
Primair onderwijs	347 905
Voortgezet onderwijs	232 415
Beroepsonderwijs en volwasseneneducatie	91 871
Hoger beroepsonderwijs	68 905
Wetenschappelijk onderwijs	94 745
Internationaal beleid	391
Onderwijspersoneel	7 857
Studiefinanciering	2 133
Tegemoetkoming onderwijsbijdrage en schoolkosten	516
Lesgelden	171
Cultuur	16 762
Media	775
Onderzoek en wetenschapsbeleid	28 528
Kinderopvang	57 862
Emancipatie	170
Ministerie algemeen	2 741
Inspecties	1 907
Adviesraden	223
Totaal	955 877

Prijsbijstelling

De prijsbijstelling tranche 2009 betreft een bedrag van € 183,5 miljoen in 2009. Deze prijsbijstelling is bij voorjaarsnota (1e supplettoire wet 2009) volledig uitgedeeld aan de verschillende beleidssterreinen.

3 De beleidsartikelen**Artikel 1. Primair onderwijs***Budgettaire gevolgen van beleid***Budgettaire gevolgen van beleid artikel 1 (x € 1 000)**

	Stand oorspronkelijk vastgestelde begroting 2009	Stand 1e supplettoire begroting 2009	Mutaties 2e supplettoire begroting 2009	Stand 2e supplettoire begroting 2009
Verplichtingen	9 111 972	9 222 848	369 607	9 592 455
Waarvan garantieverplichtingen				
Totale uitgaven	9 113 188	9 224 064	369 607	9 593 671
Programma-uitgaven	9 107 224	9 219 164	369 509	9 588 673
<i>Leerlingen volgen onderwijs op voldoende toegeruste scholen voor primair onderwijs</i>	<i>8 793 332</i>	<i>8 809 797</i>	<i>160 643</i>	<i>8 970 441</i>
* Personele bekostiging	7 644 629	7 656 430	122 629	7 779 059
* Materiële bekostiging	1 106 363	1 111 043	38 917	1 149 960
* Binnenmilieu	2 700	2 700	- 185	2 515
* Onderwijspersoneelsbeleid	5 493	4 718	- 310	4 408
* Invoering onderwijsnummer	5 224	5 224	- 1 234	3 990
* Godsdienstonderwijs	5 000	5 737	0	5 737
* Versterken positie ouders	3 494	3 517	- 110	3 407
* Overig	20 429	20 429	936	21 365
<i>Leerlingen volgen onderwijs van hoge kwaliteit</i>	<i>38 988</i>	<i>56 113</i>	<i>2 691</i>	<i>58 804</i>
* Verbeteren van taal- en rekenopbrengsten	25 940	25 940	304	26 244
* Leer- en hulpmiddelen	0	0	0	0
* Excellentie en talentontwikkeling	3 000	2 902	- 148	2 754
* Vergroten kwaliteitszorg	600	600	- 600	0
* Verbreding techniek in het basisonderwijs	7 881	7 954	398	8 352
* Cultuur en school	0	18 000	483	18 483
* Schoolbegeleiding	1 298	398	57	455
* Overig	269	319	2 197	2 516

	Stand oorspronkelijk vastgestelde begroting 2009	Stand 1e suppletoire begroting 2009	Mutaties 2e suppletoire begroting 2009	Stand 2e suppletoire begroting 2009
<i>Leerlingen kunnen zonder drempels het primair onderwijs volgen dat het beste past bij hun talenten en specifieke behoeften</i>				
	344 899	373 400	19 385	392 786
* Passend onderwijs, WSNS en LGF	54 405	59 417	293	59 710
* Gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid (o.a. VVE)	258 282	260 321	19 844	280 165
* Segregatie	1 000	450	1 412	1 862
* Onderwijsvoorziening jonggehandicapten	0	22 000	- 1 354	20 646
* Faciliteiten zieke leerlingen	6 571	6 571	287	6 858
* Veiligheid op school	22 844	22 844	314	23 158
* Overig	1 798	1 798	- 1 411	387
<i>Leerlingen krijgen een beter aanbod van aansluitende voorzieningen in en om de school</i>				
	28 110	29 177	9 550	38 727
* Brede scholen	15 741	21 060	9 514	30 574
* Dagarrangementen en combinatiefuncties	8 000	8 000	0	8 000
* Tussenschoolse opvang	4 274	0	0	0
* Buitenschoolse opvang	85	107	- 107	0
* Overig	10	10	143	153
<i>Voorcalculatorische uitdelingen</i>	- 134 558	- 89 902	169 362	79 460
<i>Programmakosten overig</i>	36 453	40 578	7 878	48 456
* Uitvoeringsorganisatie IBG	16 629	18 412	5 898	24 310
* Uitvoeringsorganisatie CFI	19 824	22 166	1 980	24 146
Apparaatsuitgaven	5 964	4 900	98	4 998
Ontvangsten	21 936	54 237	12 052	66 289

Toelichting mutaties

Voor artikel 1 (Primair onderwijs) is sprake van een stijging van de uitgaven met € 369,6 miljoen ten opzichte van de 1e suppletoire wet 2009. Voor € 380,4 miljoen betreft het technische mutaties, waaronder de toedeling van loonbijstelling van € 347,9 miljoen (zie ook paragraaf 2.3). De voorcalculatorische post van € 169,4 miljoen bestaat uit de nog wettelijk verplicht uit te keren loon- en prijsbijstellingen. Als gevolg van autonome en beleidsmatige mutaties is de begroting per saldo met € 10,8 miljoen gedaald.

De ontvangsten zijn met € 12,1 miljoen gestegen. Het betreft uitsluitend technische mutaties.

Toelichting per operationele doelstelling

Leerlingen volgen onderwijs op voldoende toegeruste scholen voor primair onderwijs

De verhoging van deze operationele doelstelling van per saldo € 160,6 miljoen betreft voornamelijk de bijstelling uit de aanvullende post voor loon- en prijsbijstelling (met € 157,4 miljoen) en andere technische mutaties.

Leerlingen volgen onderwijs van hoge kwaliteit

De verhoging van deze operationele doelstelling van € 2,7 miljoen betreft voornamelijk technische mutaties waar onder loon- en prijsbijstelling.

Leerlingen kunnen zonder drempels het primair onderwijs volgen dat het beste past bij hun talenten en specifieke behoeften

De begroting voor deze doelstelling neemt per saldo met ruim € 19,4 miljoen toe, voornamelijk als gevolg van technische mutaties. Het budget voor passend onderwijs neemt met € 5,3 miljoen toe, onder andere door de compensatie van weglekeffecten AWBZ (€ 2,0 miljoen) en

ten gevolge van loon- en prijsbijstellingen. Op deze post zal verder een bedrag van circa € 5,0 miljoen worden doorgeschoven naar 2010 ter dekking van een verwachte budgetoverschrijding in dat jaar. Per saldo stijgt het uitgavenbudget voor passend onderwijs in 2009 dan met € 293 000.

Op het budget voor het gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid vindt een overboeking plaats van € 20,6 miljoen van het budget voor kinderopvang en peuterspeelzaalwerk (artikel 24) die bestemd is voor voorschoolse educatie.

Leerlingen krijgen een beter aanbod van aansluitende voorzieningen in en om de school

Het budget voor brede scholen is met € 11,5 miljoen verhoogd door een toevoeging van middelen uit het Fonds Economische Structuurversterking (FES). Deze middelen waren in de 1e supplettoire begroting nog voorzien voor 2010 maar de verwachting is dat deze middelen reeds dit jaar ingezet kunnen worden. In het kader van de budgettaire taakstelling is op het oorspronkelijke budget (niet zijnde FES-middelen) € 2,0 miljoen gekort.

Overige programmakosten

De uitvoeringskosten nemen naar verwachting met € 7,9 miljoen toe. Hierin zijn onder andere begrepen de kosten voor invoering onderwijsnummer, de regeling binnenmilieu en de regeling onderwijsvoorzieningen WIA. Daarnaast vindt een bijstelling plaats voor loon- en prijsontwikkelingen.

Toelichting ontvangsten

De geraamde extra ontvangsten van € 12,1 miljoen betreffen grotendeels de desaldering van FES-middelen ten behoeve van de huisvesting van brede scholen.

Artikel 3. Voortgezet onderwijs

Budgettaire gevolgen van beleid

Budgettaire gevolgen van beleid artikel 3 (x € 1 000)

	Stand oorspronkelijk vastgestelde begroting 2009	Stand 1e supplettoire begroting 2009	Mutaties 2e supplettoire begroting 2009	Stand 2e supplettoire begroting 2009
Verplichtingen	6 493 710	6 538 041	218 678	6 756 719
Waarvan garantieverplichtingen				
Totale uitgaven	6 525 202	6 569 282	217 073	6 786 355
Programma-uitgaven	6 520 896	6 564 066	217 204	6 781 270
<i>Leerlingen volgen onderwijs op voldoende toegeruste scholen voor voortgezet onderwijs</i>	<i>6 397 784</i>	<i>6 438 012</i>	<i>220 542</i>	<i>6 658 554</i>
* Personele en materiële bekostiging	5 971 943	6 001 004	217 933	6 218 937
* Efficiency in het onderwijs (FES)	2 500	6 652	- 3 400	3 252
* Onderwijsverzorging	51 301	51 555	318	51 873
* Projecten	19 500	19 584	135	19 719
* Gratis schoolboeken	320 940	322 396	5 534	327 930
* Belangenbeht.dienstverl. ICT (po, vo, be)	31 600	36 821	2 236 843	
<i>Leerlingen volgen voortgezet onderwijs van hoge kwaliteit</i>	<i>15 888</i>	<i>60 492</i>	<i>0</i>	<i>60 492</i>
* Kwaliteitsprojecten via VO-Raad	3 867	5 492		5 492
* Kwaliteitsbeleid vo	12 021	55 000		55 000
<i>Leerlingen kunnen zonder drempels het voortgezet onderwijs volgen dat het beste past bij hun talenten en specifieke behoeften</i>	<i>4 571</i>	<i>9 571</i>	<i>- 7 500</i>	<i>2 071</i>

	Stand oorspronkelijk vastgestelde begroting 2009	Stand 1e suppletoire begroting 2009	Mutaties 2e suppletoire begroting 2009	Stand 2e suppletoire begroting 2009
* Uitbreiding zorgstructuur naar havo/vwo	2 071	2 071		2 071
* Doeltreffendheid hoogbegaafde leerlingen (FES)	2 500	7 500	- 7 500	0
<i>Leerlingen ervaren een goede aansluiting tussen onderwijsfases in hun doorlopende leerlijn</i>	42 000	0	0	0
* Innovatiebox VO/LOB	42 000	0		0
<i>Leerlingen krijgen een beter leeraanbod gericht op sociale en maatschappelijke vaardigheden</i>	39 049	33 308	1 478	34 786
* Maatschappelijke stage	39 049	33 308	1 478	34 786
<i>Programmakosten-overig</i>	21 604	22 683	2 684	25 367
* Uitvoeringsorganisatie IBG	12 639	13 416	1 820	15 236
* Uitvoeringsorganisatie CFI	8 965	9 267	864	10 131
Apparaatsuitgaven	4 306	5 216	- 131	5 085
Ontvangsten	56 383	70 456	- 7 791	62 665

Toelichting mutaties

Voor artikel 3 (Voortgezet onderwijs) is sprake van een stijging van de uitgaven met € 217,1 miljoen ten opzichte van de 1e suppletoire wet 2009. Voor € 219,5 miljoen betreft het technische mutaties, voornamelijk als gevolg van de uitdeling van de loon- en prijsbijstelling 2009. Als gevolg van beleidsmatige mutaties is de begroting met € 2,4 miljoen gedaald.

De ontvangsten zijn met € 7,8 miljoen gedaald, als gevolg van technische mutaties.

Toelichting per operationele doelstelling

Leerlingen volgen onderwijs op voldoende toegeruste scholen voor voortgezet onderwijs

- Niet volledig indexerend voor de loonbijstelling 2009 van de middelen van het leerplusarrangement en de kwaliteitsagenda voortgezet onderwijs (in totaal voor een bedrag van € 2,7 miljoen).
- Een kasschuif van de middelen voor Onderwijs Bewijs van 2009 naar latere jaren, in totaal voor een bedrag van € 3,4 miljoen. Uit de eerste ronde Onderwijs Bewijs is circa € 11,0 miljoen overgebleven. Deze resterende middelen worden ingezet voor een tweede ronde Onderwijs Bewijs in 2010. Scholen én onderzoeksinstellingen kunnen dan opnieuw projectvoorstellen indienen voor experimenteel onderzoek in het primair en voortgezet onderwijs.

Leerlingen kunnen zonder drempels het voortgezet onderwijs volgen dat het beste past bij hun talenten en specifieke behoeften

- Een kasschuif van de middelen voor Onderwijs Bewijs van 2009 naar latere jaren, in totaal voor een bedrag van € 7,5 miljoen.

Toelichting ontvangsten

De daling van de ontvangsten van € 7,8 miljoen betreft grotendeels de desaldering van FES-middelen, waaronder de middelen voor Onderwijs Bewijs.

Artikel 4. Beroepsonderwijs en volwasseneneducatie

Budgettaire gevolgen van beleid

Budgettaire gevolgen van beleid artikel 4 (x € 1 000)

	Stand oorspronkelijk vastgestelde begroting 2009	Stand 1e suppletoire begroting 2009	Mutaties 2e suppletoire begroting 2009	Stand 2e suppletoire begroting 2009
Verplichtingen	3 327 268	3 336 277	467 881	3 804 158
Waarvan garantieverplichtingen				
Totale uitgaven	3 311 261	3 334 245	208 195	3 542 440
Programma-uitgaven	3 307 374	3 330 378	207 909	3 538 287
<i>Deelnemers volgen beroepsonderwijs en volwasseneneducatie in voldoende toegeruste instellingen</i>				
	2 802 726	2 820 597	179 503	3 000 100
* Bekostiging roc's/overige regelingen	2 696 365	2 725 153	167 910	2 893 063
* Korting 2e teldatum (coalitieakkoord)	- 38 892	- 38 892	0	- 38 892
* Bekostiging kbb's	108 796	112 187	3 634	115 821
* School-ex programma	0	0	9 000	9 000
* Overig	21 457	22 149	- 1 041	21 108
* Kosten OV MBO-leerlingen jonger dan 18 jaar	15 000	0	0	0
<i>Deelnemers volgen beroepsonderwijs en volwasseneneducatie van hoge kwaliteit in innovatieve instellingen en via hoogwaardige stageplekken</i>				
	120 550	120 550	7 814	128 364
* Competentiegerichte kwalificatiestructuur	9 742	9 742	0	9 742
* Taal en rekenen	10 490	10 490	0	10 490
* Innovatiearrangement	20 000	20 000	0	20 000
* Innovatiebox	43 138	43 138	0	43 138
* Regeling stagebox	35 000	35 000	0	35 000
* Stage en leerbaanoffensief Kenniscentra	0	0	7 000	7 000
* Overig	2 180	2 180	814	2 994
<i>Deelnemers kunnen zonder drempels beroepsonderwijs en volwasseneneducatie volgen dat het best past bij hun talenten en specifieke behoeften</i>				
	272 815	279 721	4 735	284 456
* Leerlinggebonden financiering (LGF)	22 064	26 564	1 500	28 064
* Educatie	195 743	195 743	6 299	202 042
* Aanvalsplan Laaggeletterdheid	4 000	4 000	20	4 020
* Leven Lang Leren en EVC	24 465	26 871	- 2 651	24 220
* Schoolmaatschappelijk werk mbo	15 000	15 000	0	15 000
* Overig	11 543	11 543	- 433	11 110
<i>Er vallen minder leerlingen gedurende hun schoolloopbaan voortijdig uit het onderwijs</i>				
	100 754	101 082	9 919	111 001
* RMC's/GSB	52 855	52 855	396	53 251
* Convenanten met RMC-regio's	22 720	22 720	0	22 720
* Programmagelden regio's	15 180	15 180	0	15 180
* Aanvullende vergoeding experimenten vmbo-mbo	3 200	2 429	0	2 429
* Verbetering melding verzuim	2 000	2 000	- 2 000	0
* Plusvoorziening «overbelaste jongeren»	0	0	11 900	11 900
* Overig	4 799	5 898	- 377	5 521
<i>Programmakosten-overig</i>				
	10 529	8 428	5 938	14 366
* Uitvoeringsorganisatie IBG	3 114	3 063	3 744	6 807
* Uitvoeringsorganisatie CFI	7 415	5 365	2 194	7 559
Apparaatsuitgaven	3 887	3 867	286	4 153
Ontvangsten	10 000	10 798	- 3 104	7 694

Toelichting mutaties

Voor artikel 4 (Beroepsonderwijs en de volwasseneneducatie) is sprake

van een stijging van de uitgaven met € 208,2 miljoen ten opzichte van de 1e suppletore wet 2009.

Voor € 113,7 miljoen betreft het technische mutaties. Als gevolg van autonome en beleidsmatige mutaties is de begroting met € 94,5 miljoen gestegen.

De ontvangsten zijn met € 3,1 miljoen gedaald. Deze daling wordt veroorzaakt door technische mutaties.

Toelichting per operationele doelstelling

Deelnemers volgen beroepsonderwijs en volwasseneneducatie in voldoende toegeruste instellingen

De verhoging van € 179,5 miljoen van deze operationele doelstelling betreft met name:

- de bijstelling uit de aanvullende post voor loonbijstelling tranche 2009 voor roc's en kenniscentra beroepsonderwijs bedrijfsleven (€ 79,8 miljoen);
- een overboeking van enveloppenmiddelen voor personeelsbeleid uit het 2e kabinet Balkenende van beleidsartikel 9, arbeidsmarkt en personeelsbeleid (€ 8,5 miljoen);
- de afwikkeling van een beroepsprocedure van ROC Eindhoven naar aanleiding van de terugvorderingen door de Commissie Schutte (€ 3,1 miljoen);
- de stimuleringsmiddelen die door het kabinet in het aanvullend beleidsakkoord beschikbaar zijn gesteld voor:
 - De opvang van conjunctuureffecten op de deelnemersaantallen in het mbo (€ 71,6 miljoen).
 - De versterking van de aansluiting tussen het beroepsonderwijs en de arbeidsmarkt (€ 9,5 miljoen).
 - Het uitvoeren van het school Exit en Extension programma (€ 9,0 miljoen).

Deelnemers volgen beroepsonderwijs en volwasseneneducatie van hoge kwaliteit in innovatieve instellingen en via hoogwaardige stageplekken

Deze operationele doelstelling wordt verhoogd met € 7,8 miljoen. De verhoging wordt grotendeels veroorzaakt door de stimuleringsmiddelen die het kabinet in het aanvullend beleidsakkoord beschikbaar heeft gesteld voor het uitvoeren van een «stageoffensief» door de kenniscentra beroepsonderwijs en het bedrijfsleven (€ 7,0 miljoen).

Deelnemers kunnen zonder drempels beroepsonderwijs en volwasseneneducatie volgen dat het best past bij hun talenten en specifieke behoeften

De verhoging van deze operationele doelstelling met € 4,7 miljoen wordt vooral veroorzaakt door:

- een verhoging van het budget voor leerlinggebonden financiering (€ 1,5 miljoen). Deze verhoging wordt enerzijds veroorzaakt door een verwachte toename van het aantal LGF aanvragen voor het schooljaar 2009/2010. Anderzijds is deze verhoging het gevolg van de aanpassing van de prijs per LGF deelnemer vanaf het schooljaar 2008/2009. Deze vloeit voort uit de prijsverhoging die in het primair en het voortgezet onderwijs zijn doorgevoerd;
- de bijstelling uit de aanvullende post voor de loonbijstelling tranche 2009 op de educatiemiddelen (€ 6,3 miljoen);
- een verlaging van het budget voor Leven Lang Leren en EVC met € 2,7 miljoen. Het gaat met name om middelen uit het Fonds Economische Structuurversterking die doorgeschoven worden naar 2010.

Er vallen minder leerlingen gedurende hun schoolloopbaan voortijdig uit het onderwijs

De verhoging van deze operationele doelstelling van € 9,9 miljoen is onder andere het saldo van:

- een overboeking van de middelen voor verbetering melding verzuim van € 2,0 miljoen naar het budget van IBG voor de uitvoering van de activiteiten van het verzuimloket;
- stimuleringsmiddelen die door het kabinet in het aanvullend beleidsakkoord beschikbaar zijn gesteld (€ 30,0 miljoen) voor het stimuleren van de inrichting van «plusvoorzieningen» voor overbelaste jongeren. OCW heeft ervoor gekozen om een bevoorschottingsritme van 5 keer 20% per kwartaal te hanteren. Dit sluit aan bij de liquiditeitsbehoefte van scholen en voorkomt dat er bij scholen geld op de plank blijft liggen. Vanwege het bovengenoemde bevoorschottingsritme komt € 18 miljoen niet meer tot besteding in 2009 en wordt daarom doorgeschoven naar 2010. Een klein deel van deze extra middelen (€ 0,1 miljoen) is gereserveerd voor de uitvoeringskosten door CFI. Deze middelen zijn naar het budget van CFI overgeheveld.

Programmamakosten-overig

De verhoging van het budget voor de uitvoeringsorganisaties CFI en IBG van € 5,9 miljoen wordt onder andere veroorzaakt door de toevoeging van middelen voor de loonbijstelling tranche 2009 en diverse projecten, waaronder een sluitende registratieketen, de vmbo-mailing en de uitvoeringskosten voor de plusvoorzieningen voor overbelaste jongeren.

Artikel 5 Technocentra

Budgettaire gevolgen van beleid

Budgettaire gevolgen van beleid artikel 5 (x € 1 000)

	Stand oorspronkelijk vastgestelde begroting 2009	Stand 1e suppletoire begroting 2009	Mutaties 2e suppletoire begroting 2009	Stand 2e suppletoire begroting 2009
Verplichtingen	9 433	10 251	- 49	10 202
Waarvan garantieverplichtingen				
Totale uitgaven	9 434	10 089	113	10 202
Programma-uitgaven	9 434	10 089	113	10 202
* Basissubsidie	7 000	7 000	0	7 000
* Speerpuntsubsidie	2 134	2 789	113	2 902
* Overig	300	300	0	300
Ontvangsten	9 136	9 519	277	9 796

Toelichting mutaties

Voor artikel 5 (Technocentra) is sprake van een stijging van de uitgaven met € 0,1 miljoen ten opzichte van de 1e suppletoire begroting 2009. Voor € 0,1 miljoen betreft het technische mutaties.

De ontvangsten zijn met € 0,3 miljoen gestegen. Dit wordt veroorzaakt door technische mutaties.

Artikel 6. Hoger beroepsonderwijs

Budgettaire gevolgen van beleid

Budgettaire gevolgen van beleid artikel 6 (x € 1 000)

	Stand oorspronkelijk vastgestelde begroting 2009	Stand 1e supplettoire begroting 2009	Mutaties 2e supplettoire begroting 2009	Stand 2e supplettoire begroting 2009
Verplichtingen	2 241 242	2 290 518	224 217	2 514 735
Waarvan garantieverplichtingen				
Totale uitgaven	2 229 452	2 248 132	74 187	2 322 319
Programma-uitgaven	2 223 492	2 242 146	74 107	2 316 253
<i>Studenten volgen onderwijs, en (wetenschappelijk) personeel doet onderzoek, in voldoende toegeruste instellingen voor hoger onderwijs</i>				
* Reguliere bekostiging (lumpsum) ¹	2 083 717	2 112 017	72 956	2 184 973
	2 083 717	2 112 017	72 956	2 184 973
<i>Binnen- en buitenlandse studenten volgen hoger onderwijs, en (wetenschappelijk) personeel doet onderzoek, van hoge en excellente kwaliteit</i>				
* Kwaliteitsverbetering docenten	5 285	5 285	193	5 478
	5 285	5 285	193	5 478
<i>Studenten volgen zonder drempels het hoger onderwijs dat het best past bij hun talenten en specifieke behoeften, en worden gestimuleerd om hun opleiding succesvol af te ronden</i>				
* Minder uitval en kwaliteitsimpuls (lumpsum)	31 258	31 258	905	32 163
* Verhogen studierendement Nederlandse studenten met een niet westerse achtergrond (lumpsum)	20 162	20 162	736	20 898
* Studiekeuze informatie voor het hoger onderwijs	8 464	8 464	301	8 765
* Erkenning van verworven competenties	2 400	2 400		2 400
* Emancipatie	132	132	- 132	0
	100	100		100
<i>De samenleving (bedrijven en maatschappelijke organisaties) benut optimaal de kennis van het hoger onderwijs en onderzoek en vice versa</i>				
* Praktijkgericht onderzoek (Raak)	88 891	78 891	- 37	78 854
* Praktijkgericht onderzoek (lectoren en kenniskringen) ²	13 100	13 100		13 100
* Nieuwe hbo-masteropleidingen	1 210	1 210	44	1 254
* Deltaplan bèta/techniek ³	10 081	81	- 81	0
* FES: Investeringsagenda bèta en techniek hoger onderwijs	58 500	58 500		58 500
	6 000	6 000		6 000
<i>Programmakosten-overig⁴</i>				
* Uitvoeringsorganisatie IBG	14 341	14 695	90	14 785
* Uitvoeringsorganisatie CFI	9 438	10 502	2	10 504
	4 903	4 193	88	4 281
Apparaatsuitgaven	5 960	5 986	80	6 066
Ontvangsten	6 017	6 017	5 656	11 673

¹ In de middelen voor reguliere bekostiging zijn ook enkele posten voor overige uitgaven verwerkt.

² In de middelen voor reguliere bekostiging zijn voor lectoren en kenniskringen eveneens middelen opgenomen.

³ De middelen voor het Deltaplan bèta/techniek hebben niet alleen betrekking op het hbo maar zijn onderwijsbreed.

⁴ De middelen hebben betrekking op de sector hoger onderwijs.

Toelichting mutaties

Voor artikel 6 (Hoger beroepsonderwijs) is sprake van een stijging van de uitgaven met € 74,2 miljoen ten opzichte van de 1e supplettoire begroting 2009.

Voor € 74,3 miljoen betreft het technische mutaties. Als gevolg van beleidsmatige mutaties is de begroting met € 0,1 miljoen verlaagd.

De ontvangsten zijn met € 5,7 miljoen gestegen. Voor € 4,4 miljoen betreft het technische mutaties. Als gevolg van een autonome mutatie zijn de ontvangsten met € 1,3 miljoen gestegen.

Toelichting per operationele doelstelling

Studenten volgen onderwijs, en (wetenschappelijk) personeel doet onderzoek, in voldoende toegeruste instellingen voor hoger onderwijs

De verhoging van € 73,0 miljoen op het onderdeel «Reguliere bekostiging (lumpsum)» is met name het gevolg van de toegekende loonbijstelling uit de aanvullende post ad € 67,0 miljoen. In totaal aan loonbijstelling is artikel 6 verhoogd met € 68,9 miljoen (zie paragraaf 2.3).

Daarnaast is er sprake van een verhoging van € 5,8 miljoen voor extra lectoren lerarenopleidingen en voor scholingsmaatregelen hbo-docenten (actieplan «LeerKracht van Nederland»; Tweede Kamer 2007–2008, 27 923, nr. 45).

Artikel 7. Wetenschappelijk onderwijs

Budgettaire gevolgen van beleid

Budgettaire gevolgen van beleid artikel 7 (x € 1 000)

	Stand oorspronkelijk vastgestelde begroting 2009	Stand 1e supplettoire begroting 2009	Mutaties 2e supplettoire begroting 2009	Stand 2e supplettoire begroting 2009
Verplichtingen	3 692 102	3 741 866	180 400	3 922 266
Waarvan garantieverplichtingen				
Totale uitgaven	3 664 366	3 693 180	89 290	3 782 470
Programma-uitgaven	3 664 366	3 693 180	89 290	3 782 470
<i>Studenten volgen onderwijs, en (wetenschappelijk) personeel doet onderzoek, in voldoende toegeruste instellingen voor hoger onderwijs</i>	<i>3 613 243</i>	<i>3 637 385</i>	<i>103 163</i>	<i>3 740 548</i>
* Reguliere bekostiging (lumpsum)	3 601 922	3 626 064	102 778	3 728 842
* Geesteswetenschappen	2 058	2 058	70	2 128
* Alfa/Gamma-onderzoek	9 263	9 263	315	9 578
<i>Binnen- en buitenlandse studenten volgen hoger onderwijs, en (wetenschappelijk) personeel doet onderzoek, van hoge en excellente kwaliteit</i>	<i>36 418</i>	<i>41 090</i>	<i>- 9 041</i>	<i>32 049</i>
* Kwaliteitsverbetering docenten (lumpsum)	5 000	5 000	414	5 414
* Toelatingsbeleid in het hoger onderwijs («Ruim baan voor talent»)		0		0
* Excellentie in onderwijs: FES	10 000	14 712	- 9 948	4 764
* Excellentie in onderwijs: binnen- en buitenlands talent (HSP)	11 175	11 135	250	11 385
* Nederlandse Instituten in het Buitenland (NIB's), Netherlands Education Support Offices (NESO's), Beeldmerk	6 966	6 966	150	7 116
* Noodfonds voor internationale hulpacties	1 000	1 000		1 000
* Internationale samenwerking en beurzenprogramma's	2 277	2 277	93	2 370
<i>Studenten volgen zonder drempels het hoger onderwijs dat het best past bij hun talenten en specifieke behoeften, en worden gestimuleerd om hun opleiding succesvol af te ronden</i>	<i>2 581</i>	<i>2 581</i>	<i>226</i>	<i>2 807</i>
* Minder uitval en kwaliteitsimpuls (lumpsum)	2 246	2 246	76	2 322
* Verhoging deelname studenten met een handicap	335	335	150	485
<i>De samenleving (bedrijven en maatschappelijke organisaties) benut optimaal de kennis van het hoger onderwijs en vice versa</i>	<i>12 124</i>	<i>12 124</i>	<i>- 5 058</i>	<i>7 066</i>
* 3 TU's samenwerking	12 124	12 124	- 5 058	7 066
Ontvangsten	20 082	24 794	- 12 948	11 846

Toelichting mutaties

Voor artikel 7 (Wetenschappelijk onderwijs) is sprake van een stijging van de uitgaven met € 89,3 miljoen ten opzichte van de 1e supplettoire begroting 2009. Voor € 89,3 miljoen betreft het technische mutaties. De beleidsmatige mutaties bedragen per saldo nul.

De ontvangsten zijn met € 12,9 miljoen gedaald. Deze daling betreft technische mutaties.

Toelichting per operationele doelstelling

Studenten volgen onderwijs, en (wetenschappelijk) personeel doet onderzoek, in voldoende toegeruste instellingen voor hoger onderwijs

De verhoging van € 102,8 miljoen op het onderdeel «Reguliere bekostiging (lumpsum)» is het gevolg van:

- loonbijstelling uit de aanvullende post ad € 93,9 miljoen (totaal aan loonbijstelling voor artikel 7 is € 94,7 miljoen, zie paragraaf 2.3);
- budgettaire neutrale bijstellingen ad € 2,1 miljoen (Homogene Groep Internationale Samenwerking);
- overboekingen tussen de ministeries van LNV en VWS ad € 5,4 miljoen;
- € 1,4 miljoen diverse bijstellingen.

In laatstgenoemd (saldo)bedrag van € 1,4 miljoen is een bedrag van € 3,5 miljoen opgenomen voor gedeeltelijke dekking van de effecten van de invoering van de bachelor-masterstructuur op de financiering van de universiteiten. Van dit bedrag komt een bedrag van € 2,1 miljoen ten laste van het onderdeel «3 TU's samenwerking» (zie hierna) en een bedrag van € 1,5 miljoen komt ten laste van artikelen buiten artikel 7.

Binnen- en buitenlandse studenten volgen hoger onderwijs, en (wetenschappelijk) personeel doet onderzoek, van hoge en excellente kwaliteit

De verlaging van het onderdeel «Excellentie in onderwijs: FES» met € 9,9 miljoen laat zich verklaren door gerealiseerde subsidietoekenningen in het kader van een tweede ronde Sirius Programma in juli 2009. Op basis van deze toekenningen dient de meerjarenraming voor dit programma te worden geactualiseerd en zal het bedrag van € 9,9 miljoen in latere jaren tot uitkering komen.

De samenleving (bedrijven en maatschappelijke organisaties) benut optimaal de kennis van het hoger onderwijs en vice versa

De verlaging van het onderdeel «3 TU's samenwerking» met € 5,1 miljoen is het gevolg van:

- € 3,0 miljoen door een wijziging van het meerjarige kasritme voor het programma Centres of Excellence van de 3TU.Federatie; en
- € 2,1 miljoen toevoeging aan het onderdeel «Reguliere bekostiging (lumpsum)» ter gedeeltelijke dekking van de effecten van de invoering van de bachelor-masterstructuur op de financiering van de universiteiten (zie hiervoor).

Voor het programma Centres of Excellence zal het bedrag van € 3,0 miljoen in latere jaren tot uitkering komen.

Toelichting ontvangsten

De ontvangsten zijn met een bedrag van € 12,9 miljoen gedaald als gevolg van desaldering in verband met FES-projecten als hiervoor bij de operationele doelstellingen toegelicht: een bedrag van € 9,9 miljoen heeft betrekking op het onderdeel «Excellentie in onderwijs: FES», een bedrag van € 3,0 miljoen heeft betrekking op het onderdeel «3 TU's samenwerking».

Artikel 8. Internationaal Beleid

Budgettaire gevolgen van beleid

Budgettaire gevolgen van beleid artikel 8 (x € 1 000)

	Stand oorspronkelijk vastgestelde begroting 2009	Stand 1e suppletoire begroting 2009	Mutaties 2e suppletoire begroting 2009	Stand 2e suppletoire begroting 2009
Verplichtingen	17 970	20 591	- 2 620	17 971
Waarvan garantieverplichtingen				
Totale uitgaven	19 018	27 437	- 2 620	24 817
Programma-uitgaven	16 684	25 115	- 3 108	22 007
<i>Stimuleren van internationalisering, grensoverschrijdende mobiliteit en institutionele samenwerking teneinde de internationale competenties van lerenden, docenten, kunstenaars en wetenschappers te vergroten</i>	<i>10 773</i>	<i>10 763</i>	<i>71</i>	<i>10 834</i>
* Mobiliteitsprogramma's	7 509	7 787	59	7 846
* Bilaterale samenwerking met andere landen	3 264	2 976	12	2 988
<i>In internationaal verband waarbogen van de OCW-belangen en benutten van internationale kennis voor de kwaliteit van nationaal beleid</i>	<i>5 911</i>	<i>7 022</i>	<i>221</i>	<i>7 243</i>
* OCW-vertegenwoordiging in het buitenland	1 671	2 100		2 100
* Participeren in multilaterale organisaties	3 353	3 511		3 511
* Stimuleren van internationale uitwisseling van kennis en cultuur, beleidsonderzoek en benchmarking	887	1 411	221	1 632
<i>Het integreren van de BES-eilanden in Nederland voor wat betreft de OCW – beleidsterreinen en het onderhouden van de relaties met de andere landen in het Koninkrijk</i>		<i>7 330</i>	<i>- 3 400</i>	<i>3 930</i>
* Verbetering van het onderwijs op de BES-eilanden		6 180	- 3 200	2 980
* Studiefinanciering Nederlandse Antillen en Aruba		950		950
* Uitvoeringskosten projectdirectie BES		200	- 200	0
Apparaatsuitgaven	2 334	2 322	488	2 810
Ontvangsten	99	99	0	99

Toelichting mutaties

Voor artikel 8 (Internationaal beleid) is sprake van een daling van de uitgaven met € 2,6 miljoen ten opzichte van de 1e suppletoire begroting 2009.

Dit bedrag is het saldo van een beleidsmatige verlaging voor de BES-eilanden met € 3,0 miljoen en een verhoging met € 0,4 miljoen aan technische mutaties. De technische mutaties betreffen vrijwel volledig de loonbijstelling 2009.

Toelichting per operationele doelstelling

Het integreren van de BES-eilanden in Nederland voor wat betreft de OCW – beleidsterreinen en het onderhouden van de relaties met de andere landen in het Koninkrijk

De beleidsmatige verlaging heeft bijna volledig betrekking op de operationele doelstelling voor de BES-eilanden. Er zijn toezeggingen gedaan aan de BES-eilanden, dat in totaal € 13,0 miljoen wordt geïnvesteerd in het onderwijs op de BES-eilanden in de jaren 2009 en 2010. Aangezien de besluitvorming tussen de minister en de gedeputeerden over de aanwending van een deel van het budget voor het jaar 2009 begin van het jaar 2010 wordt afgerond, wordt een bedrag van € 3,0 miljoen niet besteed in

het jaar 2009. Dit bedrag wordt doorgeschoven van het jaar 2009 naar het jaar 2010 om de toezeggingen gestand te doen.

Daarnaast is in het jaar 2009 binnen artikel 8 een bedrag van € 0,4 miljoen verschoven van de programma-uitgaven voor de BES-eilanden naar de apparaatsuitgaven. Het betreft hier de uitvoeringskosten van de projectdirectie BES.

Artikel 9. Arbeidsmarkt- en personeelsbeleid

Budgettaire gevolgen van beleid

Budgettaire gevolgen van beleid artikel 9 (x € 1 000)

	Stand oorspronkelijk vastgestelde begroting 2009	Stand 1e supplettoire begroting 2009	Mutaties 2e supplettoire begroting 2009	Stand 2e supplettoire begroting 2009
Verplichtingen	195 839	210 108	- 19 914	190 194
Waarvan garantieverplichtingen				
Totale uitgaven	195 839	210 108	- 21 064	189 044
Programma-uitgaven	193 739	207 793	- 21 099	186 694
<i>Zorgen voor de beschikbaarheid van voldoende personeel</i>	<i>63 069</i>	<i>63 705</i>	<i>1 747</i>	<i>65 452</i>
* Een betere beloning	29 420	29 407	600	30 007
* Arbeidsmarkt	12 300	12 700	747	13 447
* Overig	21 349	21 598	400	21 998
<i>Versterken van de positie van leraren en zorgen voor personeel van voldoende kwaliteit</i>	<i>128 528</i>	<i>141 351</i>	<i>- 22 884</i>	<i>118 467</i>
* Een sterker beroep	78 995	92 553	- 4 084	88 469
* Een professionelere school	36 000	36 000	- 10 300	25 700
* Overig	13 533	12 798	- 8 500	4 298
<i>Programmakosten-overig</i>	<i>2 142</i>	<i>2 737</i>	<i>38</i>	<i>2 775</i>
* Uitvoeringsorganisatie IBG	0	800	0	800
* Uitvoeringsorganisatie CFI	2 142	1 937	38	1 975
Apparaatsuitgaven	2 100	2 315	35	2 350
Ontvangsten	0	0	3 500	3 500

Toelichting mutaties

Voor artikel 9 (Arbeidsmarkt- en personeelsbeleid) is sprake van een daling van het uitgavenbudget met € 21,1 miljoen ten opzichte van de 1e supplettoire begroting 2009.

Voor € 6,5 miljoen betreft het technische mutaties. Als gevolg van autonome en beleidsmatige mutaties is de begroting met € 14,6 miljoen gedaald.

Op de ontvangsten is nu een bedrag van € 3,5 miljoen opgenomen, het betreft een autonome mutatie.

Toelichting per operationele doelstelling

Versterken van de positie van leraren en zorgen voor personeel van voldoende kwaliteit

- De raming van de uitgaven «Opleiden in de School» is met € 2,3 miljoen verlaagd. In de eerste aanvraagtranche (2009) van de «regeling tegemoetkoming kosten opleidingsscholen» is het aantal opgegeven studenten, bepalend voor de hoogte van de tegemoetkoming, lager dan verwacht. Daarnaast is om de uitgaven voor de regeling meerjarig te laten aansluiten met de begrote bedragen, heeft er een kasschuif van 2009 naar 2010 plaatsgevonden van € 1,6 miljoen.
- Op basis van de subsidieregeling voor onderwijs ondersteunend personeel (conciërges) hebben ruim 2 500 basisscholen vanaf

augustus 2008 onder voorwaarden een voorlopige subsidie ontvangen. Naar nu blijkt hebben circa 500 scholen niet aan de voorwaarden voor het aanstellen van een ondersteuner voldaan, op grond waarvan de subsidie is ingetrokken. Aangezien het openstellen van de regeling voor een nieuwe tranche van 500 scholen eerst per 2010 mogelijk is, blijft de realisatie voor 2009 € 10,3 miljoen achter bij de raming.

- Ten behoeve van het personeelsbeleid in de mbo-sector is een bedrag van € 8,5 miljoen naar artikel 4 overgeboekt.
- De raming is met € 0,8 miljoen neerwaarts bijgesteld doordat project-subsidies en overige uitgaven achterblijven bij de daarvoor geraamde bedragen.

Toelichting ontvangsten

Deze bijstelling houdt verband met ontvangsten ten gevolge van afrekeningen op in 2006 tot en met 2008 verleende subsidies ten behoeve van de «Dieptepilots Opleiden in de School».

Artikel 11. Studiefinanciering

Budgettaire gevolgen van beleid

Budgettaire gevolgen van beleid artikel 11 (x € 1 000)

	Stand oorspronkelijk vastgestelde begroting 2009	Stand 1e supplettoire begroting 2009	Mutaties 2e supplettoire begroting 2009	Stand 2e supplettoire begroting 2009
Verplichtingen	4 003 492	3 626 808	37 856	3 664 664
Waarvan garantieverplichtingen				
Totale uitgaven	4 003 492	3 626 808	37 856	3 664 664
Programma-uitgaven	4 003 492	3 626 808	37 856	3 664 664
<i>Waarborgen van de algemene financiële toegankelijkheid van het onderwijs voor studenten</i>				
1 787 311	1 511 707	132 000	1 643 707	
* Basisbeurs	1 078 980	988 202	- 21 000	967 202
* Reisvoorziening	708 331	523 505	153 000	676 505
<i>Waarborgen toegankelijkheid van het onderwijs voor studerende met minder draagkrachtige ouders</i>				
686 220	668 572	- 61 000	607 572	
* Aanvullende beurs	686 220	668 572	- 61 000	607 572
<i>Waarborgen flexibiliteit in de wijze van financiering door de studerende</i>				
1 396 500	1 292 000	- 27 000	1 265 000	
* Bijverdiengrens				0
* Leenfaciliteit	1 396 500	1 292 000	- 27 000	1 265 000
<i>Overige uitgaven Studiefinanciering</i>	57 591	77 900	- 6 000	71 900
<i>Programmakosten-overig</i>	75 870	76 629	- 144	76 485
* Uitvoeringsorganisatie IBG	75 870	76 629	- 144	76 485
Totaal programma-uitgaven	4 003 492	3 626 808	37 856	3 664 664
- Waarvan relevant	1 943 892	1 703 308	109 856	1 813 164
- Waarvan niet-relevant	2 059 600	1 923 500	- 72 000	1 851 500
Apparaatsuitgaven				0
Totaal ontvangsten	466 900	501 000	40 000	541 000
* Terugbetalingssysteem van lening naar draagkracht	412 600	430 600	40 000	470 600
* Overige ontvangsten	54 300	70 400	0	70 400
Totaal ontvangsten	466 900	501 000	40 000	541 000
- Waarvan relevant	225 700	249 200	22 000	271 200
- Waarvan niet-relevant	241 200	251 800	18 000	269 800

Toelichting mutaties

Voor artikel 11 (Studiefinanciering) is sprake van een stijging van de uitgaven met € 37,9 miljoen ten opzichte van de 1e suppletoire begroting 2009. Voor € 109,9 miljoen betreft het autonome en beleidsmatige mutaties (relevante uitgaven). Als gevolg van technische mutaties is de begroting met € 72,0 miljoen gedaald (niet-relevante uitgaven). De ontvangsten zijn € 40,0 miljoen hoger dan geraamd. Voor € 18,0 miljoen betreft het technische mutaties (niet-relevante ontvangsten). Als gevolg van autonome en beleidsmatige mutaties zijn de ontvangsten met € 22,0 miljoen gestegen (relevante ontvangsten).

Toelichting per operationele doelstelling

Waarborgen van de algemene financiële toegankelijkheid van het onderwijs voor studenten

De uitgavenraming is met € 132,0 miljoen verhoogd. Het relevante deel van deze mutatie bedraagt € 143,0 miljoen. Er is voor € 10,0 miljoen minder aan omzettingen van basisbeurs bol naar gift dan verwacht (prestatiebeurs). Bij de OV-studentenkaart is sprake van een combinatie van mutaties. Er zijn voor de bol € 12,0 miljoen minder relevante uitgaven en omzettingen voor de OV-studentenkaart dan geraamd. Daarnaast wordt een extra deel van de verplichtingen voor de OV-studentenkaart 2010 al in 2009 voldaan: € 165,0 miljoen.

De lagere niet-relevante uitgaven (€ 11,0 miljoen) worden veroorzaakt door minder uitgaven voor de basisbeurs in het hoger onderwijs.

Waarborgen toegankelijkheid van het onderwijs voor studerende met minder draagkrachtige ouders

De raming van de uitgaven aanvullende beurs is op grond van de actuele uitvoeringsgegevens 2009 met € 61,0 miljoen verlaagd. Hiervan is € 27,0 miljoen relevant, hetgeen voornamelijk het gevolg is van minder omzettingen bol en minder aanvullende beurs eerstejaars bol. De niet-relevante mutatie van € 34,0 miljoen bestaat bijna geheel uit hogere uitgaven voor de aanvullende beurs in zowel het ho als de bol.

Waarborgen flexibiliteit in de wijze van financiering door de studerende

De uitgaven leenvoorziening zijn ten opzichte van de raming met € 27,0 miljoen verlaagd.

Stimuleren van internationale studentenmobiliteit

In de begroting 2009 was een afzonderlijke raming opgenomen voor deze operationele doelstelling. In de realisatie 2009 zijn deze uitgaven niet afzonderlijk geboekt, maar onderdeel van de totale uitgaven bij de instrumenten van de overige operationele doelstellingen (basisbeurs, reisvoorziening, aanvullende beurs en de leenvoorziening).

Overige uitgaven studiefinanciering

De uitgaven worden met € 6,0 miljoen bijgesteld in verband met controle-resultaten van de IB-Groep.

Toelichting ontvangsten

Flexibiliteit financiering studerende

De relevante renteontvangsten komen € 22,0 miljoen hoger uit dan geraamd. Daarnaast treedt er een meevaller op bij de niet-relevante aflossingen.

Artikel 12. Tegemoetkoming onderwijsbijdrage en schoolkosten

Budgettaire gevolgen van beleid

Budgettaire gevolgen van beleid artikel 12 (x € 1 000)

	Stand oorspronkelijk vastgestelde begroting 2009	Stand 1e suppletoire begroting 2009	Mutaties 2e suppletoire begroting 2009	Stand 2e suppletoire begroting 2009
Verplichtingen	210 772	199 008	- 35 079	163 929
Waarvan garantieverplichtingen				
Totale uitgaven	210 772	199 008	- 35 079	163 929
<i>Financiële toegankelijkheid onderwijs voor leerlingen vo en deelnemers bol</i>				
* TS 17-	182 000	169 400	- 35 000	134 400
* VO 18+	114 600	105 500	- 35 000	70 500
waarvan niet-relevante uitgaven	66 400	62 900		62 900
* TS 18+ vavo	700	2 500		2 500
	1 000	1 000		1 000
<i>Financiële toegankelijkheid onderwijs voor studenten aan de lerarenopleiding</i>				
* TS 18+ tlo	10 400	11 400	0	11 400
	10 400	11 400		11 400
<i>Programma-uitgaven overig</i>				
* Uitvoeringsorganisatie IBG	18 372	18 208	- 79	18 129
	18 372	18 208	- 79	18 129
Totaal ontvangsten	10 500	14 000	2 000	16 000
* TS 17-	3 300	6 000		6 000
* VO 18+	6 600	7 200	2 000	9 200
* TS 18+	600	800		800

Toelichting mutaties

Voor artikel 12 (Tegemoetkoming onderwijsbijdrage en schoolkosten) is sprake van een daling van de uitgaven met € 35,1 miljoen ten opzichte van de 1e suppletoire begroting 2009. Voor € 0,1 miljoen betreft het technische mutaties. Als gevolg van autonome en beleidsmatige mutaties is de begroting met € 35,0 miljoen gedaald.

De ontvangsten zijn met € 2,0 miljoen gestegen als gevolg van autonome en beleidsmatige mutaties.

Toelichting per operationele doelstelling

De middelen voor de WTOS die in 2009 gereserveerd zijn voor de overgangsfianciering van de integratie van de WTOS in het kindgebonden budget (€ 30,0 miljoen) komen niet tot uitputting aangezien er geen overgangsrecht nodig is gebleken voor specifieke doelgroepen. Daarnaast zijn er € 5,0 miljoen minder uitgaven bij de WTOS TS 17-.

De ontvangsten aan VO 18+ zijn met € 2,0 miljoen gestegen ten opzichte van de raming.

Artikel 13. Lesgeld

Budgettaire gevolgen van beleid

Budgettaire gevolgen van beleid artikel 13 (x € 1 000)

	Stand oorspronkelijk vastgestelde begroting 2009	Stand 1e suppletoire begroting 2009	Mutaties 2e suppletoire begroting 2009	Stand 2e suppletoire begroting 2009
Verplichtingen	6 098	6 049	- 92	5 957
Waarvan garantieverplichtingen				
Totale uitgaven	6 098	6 049	- 92	5 957
* Uitvoeringsorganisatie IBG	6 098	6 049	- 92	5 957
Ontvangsten lesgeld	191 200	178 300	6 000	184 300

Toelichting mutaties

Ten opzichte van de 1e suppletoire begroting 2009 zijn de uitgaven met € 0,1 miljoen gedaald. Voor € 0,1 miljoen betreft het technische mutaties.

Als gevolg van autonome en beleidsmatige mutaties zijn de ontvangsten met € 6,0 miljoen gestegen.

Toelichting per operationele doelstelling

In vergelijking met de raming zijn er € 6,0 miljoen meer lesgeldontvangsten die betrekking hebben op de vorige cursusjaren.

Artikel 14. Cultuur

Budgettaire gevolgen van beleid

Budgettaire gevolgen van beleid artikel 14 (x € 1 000)

	Stand oorspronkelijk vastgestelde begroting 2009	Stand 1e suppletoire begroting 2009	Mutaties 2e suppletoire begroting 2009	Stand 2e suppletoire begroting 2009
Verplichtingen	581 024	599 463	- 12 611	586 852
Waarvan garantieverplichtingen				
Totale uitgaven	926 781	945 220	- 14 123	931 097
Programma-uitgaven	870 749	885 117	- 15 642	869 475
<i>Bevorderen van de deelname van de burgers aan kunsten</i>	<i>533 451</i>	<i>586 916</i>	<i>17 451</i>	<i>604 367</i>
* Cultuursubsidies 2009-2012	482 981	547 439	16 742	564 181
- 4-jarig	88 306	100 351	2 686	103 037
* producerend	62 350	73 654	1 978	75 632
* niet producerend	25 956	26 697	708	27 405
- Langjarig	283 739	290 162	8 974	299 136
* producerend	253 801	261 962	8 190	270 152
waarvan Musea	149 724	152 316	6 747	159 063
* niet producerend	29 938	28 200	784	28 984
- Fondsen	110 936	156 926	5 082	162 008
* Verbreden inzet Cultuur	50 194	32 201	610	32 811
* Internationaal Cultuurbeleid (HGIS)	276	7 276	99	7 375
<i>Behoud en Beheer Cultureel Erfgoed</i>	<i>175 102</i>	<i>187 737</i>	<i>- 9 923</i>	<i>177 814</i>
* Subsidies Monumentenzorg	83 169	81 115	2 366	83 481
* Archieven	24 157	24 260	1 849	26 109
* Beelden voor de toekomst	23 901	29 700	- 5 149	24 551
* Huisvesting (Technische vervangingsinvesteringen)	24 290	22 965	238	23 203
* Musea (buiten de Cultuursubsidies 2009-2012)	13 330	18 823	- 4 056	14 767

	Stand oorspronkelijk vastgestelde begroting 2009	Stand 1e suppletoire begroting 2009	Mutaties 2e suppletoire begroting 2009	Stand 2e suppletoire begroting 2009
* Behoud en Beheer (overig)	4 955	5 802	- 1 658	4 144
* Verdrag van Malta en subsidies Archeologie	1 300	5 072	- 3 513	1 559
<i>Bibliotheken</i>	<i>35 142</i>	<i>34 379</i>	<i>- 1 174</i>	<i>33 205</i>
* Subsidies				0
* Provinciale vernieuwingsplannen	19 000	19 000	- 1 512	17 488
* RVP blinden en slechtzienden	14 142	13 379	338	13 717
* Programma leesbevordering	2 000	2 000	0	2 000 0
<i>Programmamakosten overig (w.o. taakstelling en loon- en prijsbijstelling)</i>	<i>107 661</i>	<i>56 056</i>	<i>- 23 543</i>	<i>32 513</i>
<i>Nationaal Archief</i>	<i>19 393</i>	<i>20 029</i>	<i>1 547</i>	<i>21 576</i>
Apparaatsuitgaven	56 032	60 103	1 519	61 622
* Bestuursdepartement	10 771	11 509	- 943	10 566
* Uitvoeringsdiensten	45 261	48 594	2 462	51 056
Ontvangsten	23 416	32 253	- 4 456	27 797

Toelichting mutaties

Voor artikel 14 (Cultuur) is sprake van een daling van de uitgaven met € 14,1 miljoen ten opzichte van de 1e suppletoire begroting 2009. Voor € 0,2 miljoen betreft het een verhoging als gevolg van technische mutaties. Als gevolg van autonome en beleidsmatige mutaties is de begroting met € 14,3 miljoen gedaald.

De ontvangsten zijn per saldo met circa € 4,5 miljoen gedaald. Enerzijds is sprake van een afname van € 6,9 miljoen veroorzaakt door technische mutaties als gevolg van desaldering van de middelen van het Fonds Economische Structuurversterking (FES) voor de projecten Beelden voor de toekomst én het archeologisch bodemonderzoek (Malta). Anderzijds nemen de ontvangsten toe met € 2,2 miljoen als gevolg van desaldering van de ontvangsten op het terrein van Kunsten.

Toelichting per operationele doelstelling

Bevorderen van de deelname van de burgers aan kunsten

De verhoging van € 17,5 miljoen is voornamelijk het gevolg van toedeling van de loon en prijscompensatie aan de instellingen en fondsen van het subsidieplan Cultuur.

Behoud en beheer Cultureel Erfgoed

De verlaging van Beelden voor de toekomst wordt veroorzaakt door toevoeging van loon en prijscompensatie voor € 0,7 miljoen en door verlaging van € 5,8 miljoen als gevolg van desaldering van de FES middelen voor Beelden voor de toekomst.

De verlaging van de post musea buiten cultuursubsidies is voornamelijk het gevolg van een kasschuif van € 5,0 miljoen voor het in het jaar 2010 uit te voeren experimenteerproject Gratis Musea.

De verlaging van de post Behoud en Beheer wordt voornamelijk veroorzaakt door overboeking van € 2,0 miljoen naar het ministerie van Buitenlandse zaken en Koninkrijkrelaties voor herbestemming aandachtswijken (VARO) 1e fase.

De verlaging van de post Malta en subsidies Archeologie wordt onder andere veroorzaakt door overboeking van € 2,2 miljoen aan de Rijksdienst Cultureel Erfgoed in verband met de uitvoering van projecten excessieve

opgravingen en door de kasschuif van de FES-middelen voor € 1,1 miljoen archeologisch bodemonderzoek (Malta).

Bibliotheken

Er is sprake van een kasschuif van 2009 naar latere jaren van de middelen samenhangend met de uitvoering van de Bibliotheekinnovatie voor een bedrag van € 1,5 miljoen.

Programmamakosten Overig

Er is sprake van een tweetal kasschuiven van 2009 naar 2010 en latere jaren:

- Een budgetverschuiving van 2009 naar 2010 van de middelen van de Innovatieregeling en de uitvoeringskosten daarvan voor een totaal bedrag van € 2,7 miljoen;
- Een verschuiving van € 1,1 miljoen Fine-middelen welke zullen worden ingezet voor Filmotech in de komende jaren.

Apparaatsuitgaven

Op dit onderdeel is sprake van de volgende kasschuiven naar latere jaren;

- Een bedrag van € 1,0 miljoen van 2009 naar 2011 betreffende de huisvestingsmiddelen van het Instituut Collectie Nederland;
- En tenslotte een verschuiving van 2009 naar 2010 van de middelen gerelateerd aan de uitstaande wetenschappelijk onderzoeksprojecten én de huisvestingsmiddelen van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) van in totaal € 1,7 miljoen.

Artikel 15 Media

Budgettaire gevolgen van beleid

Budgettaire gevolgen van beleid artikel 15 (x € 1 000)

	Stand oorspronkelijk vastgestelde begroting 2009	Stand 1e suppletoire begroting 2009	Mutaties 2e suppletoire begroting 2009	Stand 2e suppletoire begroting 2009
Verplichtingen	867 091	894 099	3 981	898 080
Waarvan garantieverplichtingen				
Totale uitgaven	867 837	894 845	3 981	898 826
Programma-uitgaven	867 837	894 845	3 981	898 826
<i>Bevorderen dat alle burgers toegang hebben tot een kwalitatief hoogwaardig, onafhankelijk en pluriform media-aanbod</i>	<i>863 491</i>	<i>890 150</i>	<i>4 286</i>	<i>894 436</i>
* Financiering publieke omroep	846 559	873 218	4 286	877 504
* Stimuleringsfonds Nederlandse Culturele Omroepproducties	16 932	16 932		16 932
<i>Programmamakosten-overig</i>	<i>4 346</i>	<i>4 695</i>	<i>- 305</i>	<i>4 390</i>
* Overige uitgaven (geen Mediawet)	4 346	4 695	- 305	4 390
Ontvangsten	231 634	245 916	11 787	257 703

Toelichting mutaties

Voor artikel 15 (Media) is sprake van een stijging van de uitgaven met € 4,0 miljoen ten opzichte van de 1e suppletoire begroting 2009.

Voor € 4,0 miljoen betreft het technische mutaties.

De ontvangsten zijn met € 11,8 miljoen gestegen. Voor € 11,8 miljoen betreft het technische mutaties.

Toelichting per operationele doelstelling

De uitgaven voor financiering van de publieke omroep zijn met € 4,3 miljoen gestegen. Hiervan heeft € 3,0 miljoen betrekking op een vergoeding aan de Nederlandse Publieke Omroep voor het dekken van de bemiddelingskosten, die zijn gemaakt tijdens het privatiseringsproces van de NOB. Dit bedrag is afkomstig van de ontvangen dividend NOB. Een bedrag van € 0,5 miljoen betreft een bijdrage van de directie Onderzoek en Wetenschapsbeleid ten behoeve van de jonge journalisten.

Artikel 16 Onderzoek en Wetenschapsbeleid

Budgettaire gevolgen van beleid

Budgettaire gevolgen van beleid artikel 16 (x € 1 000)

	Stand oorspronkelijk vastgestelde begroting 2009	Stand 1e supplettoire begroting 2009	Mutaties 2e supplettoire begroting 2009	Stand 2e supplettoire begroting 2009
Verplichtingen	999 530	1 016 618	116 458	1 133 076
Waarvan garantieverplichtingen	56 036	56 036	0	56 036
Totale uitgaven	1 110 504	1 121 592	85 243	1 206 835
Programma-uitgaven	1 107 222	1 118 226	85 179	1 203 405
<i>Zorgen voor een voldoende toerusting van het onderzoeksstelsel</i>	<i>781 521</i>	<i>786 924</i>	<i>23 437</i>	<i>810 361</i>
* NWO	312 949	313 109	12 528	325 637
* KNAW	90 445	90 445	3 665	94 110
* Koninklijke Bibliotheek (KB)	45 319	45 319	1 110	46 429
* KNAW bibliotheek	2 415	2 415	89	2 504
* LF TUD bibliotheek	7 375	7 375	251	7 626
* IISG	279	279	5	284
* SURF	7 270	7 270	247	7 517
* CPG	493	493	22	515
* Montesquieu Instituut	1 032	1 032	35	1 067
* NCB	5 000	5 000	170	5 170
* TNO	192 413	194 590	4 841	199 431
* BPRC/Stichting AAP	9 404	9 404	193	9 597
* Nationaal Herbarium	1 184	1 184	41	1 225
* NLR	893	893	23	916
* Deltaris	2 208	2 208	57	2 265
* MARIN	932	932	25	957
* STT	227	227	6	233
* EMBC	724	710	0	710
* EMBL	3 950	3 995	0	3 995
* ESA	32 732	32 732	2 100	34 832
* CERN	31 335	31 335	3 985	35 320
* ESO	6 500	6 820	0	6 820
* NEMO	3 284	3 284	84	3 368
* EG-Liaison	340	340	43	383
* NTU/INL	3 038	3 038	39	3 077
* EIB	1 254	1 254	43	1 297
* Nationale coördinatie	11 641	9 611	305	9 916
* Bilaterale samenwerking	4 190	3 090	0	3 090
* Weerstandsverhoging onderzoekinstellingen (CBRN)	2 000	2 000	0	2 000
* Nader te verdelen	695	6 540	- 6 470	70
<i>Het bevorderen van wetenschappelijke activiteiten die bijdragen aan de ontwikkeling van specifieke kennis en/of aan het oplossen van belangrijke maatschappelijke vraagstukken</i>	<i>142 806</i>	<i>148 157</i>	<i>56 474</i>	<i>204 631</i>
* FES - BSIK	64 594	69 945	0	69 945
* FES-ITER		0	0	0
* FES-GATE	2 000	2 000	0	2 000
* FES- grootschalige researchfaciliteiten	10 162	10 162	0	10 162
* FES- Parelsnoer	7 750	7 750	0	7 750
* FES SURF-net	0	0	6 800	6 800

	Stand oorspronkelijk vastgestelde begroting 2009	Stand 1e suppletoire begroting 2009	Mutaties 2e suppletoire begroting 2009	Stand 2e suppletoire begroting 2009
* FES NCB	0	0	4 700	4 700
* FES Hersenen en Cognitie	0	0	2 000	2 000
* Genomics	36 000	36 000		36 000
* Kenniswerkers	0	0	42 900	42 900
* Smart-mix		0	0	0
* EET	400	400	0	400
* Talentenkracht	400	400	0	400
* Kust- en zeeonderzoek	2 000	2 000	0	2 000
* ASTRON/LOFAR	2 000	2 000	74	2 074
* Grootschalige research infrastructuur	16 000	16 000	0	16 000
* Gezondheidsonderzoek	1 500	1 500	0	1 500
<i>Ruimte voor excellente onderzoekers en excellente wetenschap</i>	<i>182 613</i>	<i>182 609</i>	<i>5 264</i>	<i>187 873</i>
* Vernieuwingsimpuls	163 613	163 609	5 264	168 873
* VI-vrouwcomponent	2 000	2 000	0	2 000
* Talent Mozaik	2 000	2 000	0	2 000
* Talent Rubicon	4 000	4 000	0	4 000
* Aspasia	4 000	4 000	0	4 000
* Toptalent	4 000	4 000	0	4 000
* Graduate schools	3 000	3 000	0	3 000
<i>Programmakosten-overig</i>	<i>282</i>	<i>536</i>	<i>4</i>	<i>540</i>
* Uitvoeringsorganisatie CFI	282	536	4	540
Apparaatsuitgaven	3 282	3 366	64	3 430
Ontvangsten	194 450	201 974	14 807	216 781

Toelichting mutaties

Voor artikel 16 (Onderzoek en wetenschapsbeleid) is sprake van een stijging van de uitgaven met € 85,2 miljoen ten opzichte van de 1e suppletoire begroting 2009.

Voor € 66,4 miljoen betreft het technische mutaties. Als gevolg van autonome en beleidsmatige mutaties is de begroting met € 18,9 miljoen gestegen.

De ontvangsten zijn met € 14,8 miljoen gestegen. Deze stijging is volledig technisch van aard.

Toelichting per operationele doelstelling

Zorgen voor een voldoende toerusting van het onderzoeksstelsel Ruimte voor excellente onderzoekers en excellente wetenschap.

Onderdeel van de stijging van de technische mutaties bij deze doelstellingen is een bedrag van € 28,3 miljoen in verband met loon- prijscompensatie.

Het bevorderen van wetenschappelijke activiteiten die bijdragen aan de ontwikkeling van specifieke kennis en/of aan het oplossen van belangrijke maatschappelijke vraagstukken

Onderdeel van de stijging van de beleidsmatige mutaties betreft:

- Een bijdrage uit de FES-enveloppe voor maatschappelijke innovatieprogramma's aan het project hersenen en Cognitie (€ 2,0 miljoen).
- Bijdrage uit de FES-enveloppe voor grootschalige researchinfrastructuur aan het project Surf-net 7 (€ 6,8 miljoen).
- Bijdrage uit de FES-enveloppe voor grootschalige researchinfrastructuur aan de totstandkoming van het Nederlands Centrum voor Biodiversiteit (€ 4,7 miljoen).
- Extra intensivering voor maatregelen die moeten bijdragen aan het voorkomen van het dreigende verlies van kennispotentieel als gevolg van de economische crisis, de zogenoemde kenniswerkers. Het totaal

beschikbare bedrag van € 280,0 miljoen is verdeeld over de begrotingen van EZ en OCW in 2009 en 2010.

De stijging van de technische mutaties betreft een overboeking van het ministerie van Economische Zaken in verband met de kasgevolgen van de 1e en 2e tender van de zogenoemde kenniswerkers (voor OCW in 2009 € 42,9 miljoen en in 2010 € 97,1 miljoen).

Artikel 24. Kinderopvang

Budgettaire gevolgen van beleid

Budgettaire gevolgen van beleid artikel 24 (x € 1 000)

	Stand oorspronkelijk vastgestelde begroting 2009	Stand 1e supplettoire begroting 2009	Mutaties 2e supplettoire begroting 2009	Stand 2e supplettoire begroting 2009
Verplichtingen	2 807 017	2 859 377	171 454	3 030 831
Waarvan garantieverplichtingen				
Totale uitgaven	2 807 017	2 859 377	171 454	3 030 831
Programma-uitgaven	2 807 017	2 859 377	171 454	3 030 831
<i>Kinderopvang is van goede kwaliteit, passend bij de leeftijd, mogelijkheden en behoeften van kinderen</i>				
* Subsidies	25 254	41 603	- 1 647	39 956
* Kwaliteit en opleidingen	10 254	10 254	- 4 000	6 254
* Taskforce wachtlijsten	10 000	13 155	11 297	24 452
	5 000	18 194	- 8 944	9 250
<i>Kinderen kunnen gebruik maken van kinderopvang zonder financiële drempels voor de ouders</i>				
* Kinderopvangtoeslag	2 743 973	2 768 299	214 899	2 983 198
	2 743 973	2 768 299	214 899	2 983 198
<i>Harmonisatie regelgeving kinderopvang en peuterspeelzalen om alle kinderen te bereiken die VVE nodig hebben</i>				
* Harmonisering kinderopvang, peuterspeelzalen en VVE	36 875	48 151	- 41 800	6 351
	36 875	48 151	- 41 800	6 351
<i>Programmakosten-overig</i>	915	1 324	2	1 326
* Agentschap SZW	170	172	2	174
* Onderzoek	745	745	0	745
* Uitvoeringsorganisatie CFI	0	407	0	407
Apparaatsuitgaven				0
Ontvangsten	726 736	726 736	10 000	736 736

Toelichting mutaties

Voor artikel 24 (Kinderopvang) is sprake van een stijging van de uitgaven met € 171,5 miljoen ten opzichte van de 1e supplettoire begroting 2009. Voor € 36,5 miljoen betreft het technische mutaties. Als gevolg van autonome en beleidsmatige mutaties is de begroting met € 135,0 miljoen gestegen.

Als gevolg van autonome en beleidsmatige mutaties zijn de ontvangsten met € 10,0 miljoen gestegen.

Toelichting per operationele doelstelling

Kinderopvang is van goede kwaliteit, passend bij de leeftijd, mogelijkheden en behoeften van kinderen

Van het budget voor subsidies kinderopvang en het bestrijden van knelpunten bij de uitbreiding van de kinderopvangcapaciteit komt € 13,0

miljoen in 2009 niet tot besteding. Hiervan wordt nu € 9,0 miljoen ingezet als onderdeel van de dekking van de hogere uitgavenprognose voor kinderopvangtoeslag en € 3,0 miljoen wordt doorgeschoven naar 2010. Er heeft een overboeking binnen artikel 24 plaatsgevonden van € 11,1 miljoen om uitgaven voor het wetsvoorstel gastouderopvang op de juiste post te boeken.

Kinderen kunnen gebruik maken van kinderopvang zonder financiële drempels voor de ouders

Op grond van het uitgavenbeeld tot oktober wordt de prognose voor kinderopvangtoeslag in 2009 verhoogd met € 133,0 miljoen. Door onderhoud aan het systeem van de toeslagen is het vanaf december 2009 enige tijd niet mogelijk voor vraagouders hun gegevens in dit systeem aan te passen. Daarom is er voor gekozen de toeslag van alle ouders in het systeem automatisch te prolongeren. Hierdoor zal een aantal ouders ten onrechte toeslag krijgen uitbetaald, die later zal worden teruggevorderd. Het effect hiervan in 2009 wordt geraamd op extra uitgaven van € 25,0 miljoen.

Harmonisatie regelgeving kinderopvang en peuterspeelzalen om alle kinderen te bereiken die VVE nodig hebben

Van de enveloppemiddelen voor kinderopvang komt € 10,0 miljoen niet tot besteding. Hiervan zal een bedrag van € 7,0 miljoen worden doorgeschoven naar 2010. Een bedrag van € 3,0 miljoen wordt ingezet als onderdeel van de dekking van de hogere uitgavenprognose voor kinderopvangtoeslag.

Er heeft een overboeking binnen artikel 24 plaatsgevonden van € 11,1 miljoen om uitgaven voor het wetsvoorstel gastouderopvang op de juiste post te boeken.

Er is een bedrag van € 20,6 overgeboekt naar Primair Onderwijs (artikel 1). Deze middelen worden ingezet voor voor- en vroegschoolse educatie bij peuterspeelzalen.

Toelichting ontvangsten

Een groot deel van de verstrekte voorschotten voor kinderopvangtoeslag voor 2007 wordt in 2009 definitief vastgesteld. Dit leidt tot extra terugvorderingen waarvan naar verwachting € 10,0 miljoen in 2009 zal worden ontvangen. Op grond hiervan wordt het ontvangstenbudget verhoogd met € 10,0 miljoen.

Artikel 25. Emancipatie

Budgettaire gevolgen van beleid

Budgettaire gevolgen van beleid artikel 25 (x € 1 000)

	Stand oorspronkelijk vastgestelde begroting 2009	Stand 1e suppletoire begroting 2009	Mutaties 2e suppletoire begroting 2009	Stand 2e suppletoire begroting 2009
Verplichtingen	16 196	14 725	- 2 184	12 541
Waarvan garantieverplichtingen				
Totale uitgaven	16 961	17 261	- 2 184	15 077
Programma-uitgaven	14 988	15 288	- 2 317	12 971
Emancipatie				
<i>Het verankeren van het emancipatieperspectief in het beleid van departementen</i>	<i>1 680</i>	<i>1 718</i>	<i>0</i>	<i>1 718</i>
Stimuleringsuitgaven:				

	Stand oorspronkelijk vastgestelde begroting 2009	Stand 1e suppletoire begroting 2009	Mutaties 2e suppletoire begroting 2009	Stand 2e suppletoire begroting 2009
* Emancipatie algemeen	1 180	1 218	0	1 218
* Onderzoek	500	500	0	500
<i>Het versterken van het emancipatieperspectief in de samenleving</i>	<i>11 214</i>	<i>11 476</i>	<i>- 2 158</i>	<i>9 318</i>
Subsidies:				
* Kennisinfrastructuur	3 000	3 000		3 000
* Emancipatieprojecten	8 214	8 476	- 2 158	6 318
Homo-emancipatie				
<i>Het verankeren van het emancipatieperspectief in het beleid van departementen</i>	<i>500</i>	<i>500</i>	<i>100</i>	<i>400</i>
Stimuleringsuitgaven:				
* Homo-emancipatie algemeen	500	500	- 100	400
<i>Het versterken van het emancipatieperspectief in de samenleving</i>	<i>1 594</i>	<i>1 594</i>	<i>- 59</i>	<i>1 535</i>
Subsidies:				
* Homo-emancipatie	1 594	1 594	- 59	1 535
Apparaatsuitgaven	1 973	1 973	133	2 106
Ontvangsten	0	0	0	0

Toelichting mutaties

Voor artikel 25 (Emancipatie) is sprake van een daling van de uitgaven met € 2,2 miljoen ten opzichte van de 1e suppletoire begroting 2009. Deze verlaging betreft voor € 1,9 miljoen beleidsmatige mutaties. Voor de overige € 0,3 miljoen betreft het enkele technische mutaties.

4 De niet-beleidsartikelen

Artikel 17. Nominaal en Onvoorzien

Budgettaire gevolgen

Budgettaire gevolgen van beleid artikel 17 (x € 1 000)

	Stand oorspronkelijk vastgestelde begroting 2009	Stand 1e suppletoire begroting 2009	Mutaties 2e suppletoire begroting 2009	Stand 2e suppletoire begroting 2009
Verplichtingen	- 36 542	936 542	- 936 542	0
Waarvan garantieverplichtingen				
Uitgaven	- 36 542	936 542	- 936 542	0
* Loonbijstelling	0	954 969	- 954 969	0
* Prijsbijstelling	0	0	0	0
* Nader te verdelen	- 36 542	- 18 427	18 427	0
Ontvangsten	1 978	5 428	- 5 428	0

Toelichting

Voor artikel 17 (Nominaal en onvoorzien) is sprake van daling van de uitgaven en verplichtingen met € 936,5 miljoen ten opzichte van de 1e suppletoire begroting 2009.

Voor € 955,9 miljoen betreft het een daling door technische mutaties. Als gevolg van autonome en beleidsmatige mutaties is de begroting met € 19,3 miljoen opgehoogd.

De ontvangsten zijn met € 5,4 miljoen gedaald. Voor € 2,0 miljoen betreft het een stijging door technische mutaties. Als gevolg van autonome mutaties zijn de ontvangsten met € 7,5 miljoen gedaald.

Loonbijstelling

De mutatie op de post loonbijstelling wordt veroorzaakt door de uitdeling van de loonbijstelling tranche 2009 van € 955,0 miljoen. De verdeling naar de verschillende beleidsartikelen is opgenomen in paragraaf 2.3.

Nader te verdelen

De mutatie van € 18,4 miljoen op dit onderdeel wordt grotendeels verklaard door de uitdeling van geparkeerde taakstellingen voor externe inhuur en subsidies en door een aantal kasschuiven op de OCW-begroting.

Toelichting ontvangsten

Naar aanleiding van de Commissie Schutte zijn er maatregelen genomen om onterecht uitgekeerde middelen terug te vorderen. Niet alle openstaande vorderingen kunnen echter worden vereffend (onder andere als gevolg van gevoerde rechtszaken), waardoor de ontvangstenraming naar beneden wordt bijgesteld met € 7,5 miljoen.

Artikel 18. Ministerie Algemeen

Budgettaire gevolgen

Budgettaire gevolgen van beleid artikel 18 (x € 1 000)

	Stand oorspronkelijk vastgestelde begroting 2009	Stand 1e suppletioire begroting 2009	Mutaties 2e suppletioire begroting 2009	Stand 2e suppletioire begroting 2009
Verplichtingen	122 768	133 585	10 607	144 192
Waarvan garantieverplichtingen				
Uitgaven	122 768	133 585	10 607	144 192
* Bestuursdepartement (niet toe te rekenen uitgaven)	112 927	114 129	2 497	116 626
* Uitvoeringsorganisaties onverdeeld	9 841	19 456	8 110	27 566
Ontvangsten	567	567	5 612	6 179

Toelichting mutaties

Het totale budget op artikel 18 is met € 10,6 miljoen verhoogd ten opzichte van de 1e suppletioire wet 2009.

Voor € 12,3 miljoen betreft het technische mutaties. Als gevolg van autonome en beleidsmatige mutaties is de begroting per saldo met € 1,7 miljoen gedaald.

De belangrijkste mutatie is de kasschuif t.b.v. de beslissing van het kabinet, om in een gezamenlijke inspanning de archiefachterstanden 1976–2008 weg te werken. Hieraan dragen alle departementen bij. OCW heeft hiervoor € 5,1 miljoen gerealiseerd binnen de apparaatskosten. Tevens is de begroting verhoogd met € 1,5 miljoen, bestemd voor het project Wikiwijs in de onderwijssectoren.

Artikel 19. Inspecties

Budgettaire gevolgen

Budgettaire gevolgen van beleid artikel 19 (x € 1 000)

	Stand oorspronkelijk vastgestelde begroting 2009	Stand 1e supplettoire begroting 2009	Mutaties 2e supplettoire begroting 2009	Stand 2e supplettoire begroting 2009
Verplichtingen	62 526	65 116	3 028	68 144
Waarvan garantieverplichtingen				
Uitgaven	62 526	65 116	3 028	68 144
* Erfgoedinspectie	2 703	2 763	505	3 268
* Inspectie van het onderwijs	59 823	62 353	2 523	64 876
Ontvangsten	0	0	0	0

Toelichting mutaties

Het totale budget op artikel 19 is verhoogd met een bedrag van € 3,0 miljoen ten opzichte van de 1e supplettoire wet 2009.

Voor € 3,2 miljoen betreft het technische mutaties. Als gevolg van autonome en beleidsmatige mutaties is de begroting met € 0,2 miljoen gedaald.

Artikel 20. Adviesraden

Budgettaire gevolgen

Budgettaire gevolgen van beleid artikel 20 (x € 1 000)

	Stand oorspronkelijk vastgestelde begroting 2009	Stand 1e supplettoire begroting 2009	Mutaties 2e supplettoire begroting 2009	Stand 2e supplettoire begroting 2009
Verplichtingen	7 374	7 520	128	7 648
Waarvan garantieverplichtingen				
Uitgaven	7 374	7 520	128	7 648
* Onderwijsraad	2 626	2 681	25	2 706
* Raad voor Cultuur	3 102	3 136	68	3 204
* Adviesraad voor Wetenschaps- en Technologiebeleid	1 646	1 703	35	1 738
Ontvangsten	0	0	0	0

Toelichting mutaties

Het totale budget op artikel 20 is verhoogd met een bedrag van € 0,1 miljoen ten opzichte van de 1e supplettoire wet 2009. Dit betreft nagenoeg alleen technische mutaties.